

Wprowadzenie

Działalność przedsiębiorcza jest podstawowym czynnikiem rozwoju gospodarczego, społecznego i kulturowego krajów, regionów i układów lokalnych. W poszczególnych sektorach działalność gospodarcza rozwija się w różnej formie, pod wpływem wdrażania określonych instrumentów sterujących, jakości kapitału ludzkiego oraz uwarunkowań występujących w strukturze układów przestrzennych. Do tej problematyki nawiązują prace poszczególnych autorów prezentujące wyniki badań dotyczących wybranych przykładów uwarunkowań i rozmiarów działalności gospodarczej.

Wśród istotnych uwarunkowań mających wpływ na działalność gospodarczą znajdują się instrumenty prawne, które mogą zarówno prowadzić do pobudzenia wzrostu firmy, jak i wpływać na jej recesję. Do tematyki tej nawiązują badania ankietowe dotyczące oceny przez przedsiębiorców systemu podatkowego. W wynikach tych badań podkreślono brak stabilności przepisów podatkowych, które dodatkowo obciążają przedsiębiorców wieloma nowymi czynnościami administracyjnymi. Ponadto omówiono czynności legislacyjne organów skarbowych mające na celu uszczelnienie luki podatkowej (Joanna Nakonieczny, Renata Nesterowicz).

Ważnym czynnikiem wpływającym na funkcjonowanie działalności gospodarczej są źródła jej finansowania. W sektorze budownictwa sytuacja jest szczególnie specyficzna, gdyż cechuje się on dużą zmiennością kondycji finansowej firm, w tym: generalnych wykonawców, podwykonawców, producentów materiałów oraz hurtowników. Ocenę branży budowlanej przez instytucje bankowe i ubezpieczeniowe oraz możliwości uzyskania dostępu do gwarancji i zewnętrznego finansowania przedstawiono na przykładzie pięciu przedsiębiorstw budowlanych notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych (Renata Nesterowicz, Joanna Nakonieczny). Znaczący wpływ na zwiększenie efektywności działalności przedsiębiorstw ma wykorzystanie mediów społecznościowych w działalności marketingowej. Na podstawie ankiet stwierdzono, że małe firmy najczęściej komunikują się z rynkiem poprzez portal Facebook, Messenger i Instagram, aplikację WhatsApp oraz serwis YouTube, natomiast nie korzystają ze Snapchatu i WeChatu (Magdalena Gorzelany-Dziadkowiec, Krzysztof Firlej).

Ważnym zagadnieniem rozwoju przedsiębiorczości jest poziom moralny przyszłych liderów biznesu. Nawiązując do tego badania przeprowadzone na próbie 1385 studentów zarządzania i kierunków pokrewnych z: Polski, Bułgarii, Włoch, Tajwanu i Stanów Zjednoczonych, ze zwróceniem uwagi na deklarowany stan religijności. Z przeprowadzonych badań wynika, że studenci z krajów Europy Środkowo-Wschodniej mają niższy poziom rozwoju moralnego aniżeli osoby z krajów rozwiniętych. Stwierdzono, że osoby deklarujące wyższą religijność mają również wyższy współczynnik rozwoju moralnego niż osoby deklarujące niższą religijność (Marek Pawlak). Założono, że problematyka przedsiębiorczości powinna sprzyjać kształtowaniu postaw etycznych w zakresie gospodarowania przestrzenią i w przestrzeni społeczno-gospodarczej. Na tym tle dokonano analizy cech przedsiębiorczych i umiejętności organizacyjnych oraz znaczenia postawionego celu

w realizacji przedsięwzięć gospodarczych. Ilustracją tego jest analiza implikacji społeczno-gospodarczych wiary chrześcijańskiej i przedsiębiorczości na przykładzie Świętego M.M. Kolbego. Przyjęto, że postać ta może być wzorem dla przedsiębiorców i menadżerów (Monika Borowiec-Gabryś). Dokonano też przeglądu literatury dotyczącej przedsiębiorczości społecznej pod kątem spojrzenia na człowieka – w tym przedsiębiorcę – oraz na gospodarkę i wskazując na naturę przedsiębiorczości (Monika Golonka, Anna Rychlik).

Na stopień atrakcyjności turystycznej miasta w znaczącym stopniu wpływa postrzeganie jakości jego przestrzeni. Zweryfikowano to założenie na podstawie ocen dzielnicy Nowa Huta dokonanych przez jej stałych mieszkańców, a także mieszkańców pozostałych dzielnic Krakowa i najbliższych okolic. W wyniku badań ankietowych przeprowadzonych na grupie 400 osób stwierdzono, że dzielnica jest znana większości respondentów. Przez stałych mieszkańców jest ona oceniana pozytywnie, natomiast pozostałe osoby oceniają ją jako dzielnicę szarą, niebezpieczną i budzącą strach. Znaczący wpływ na aktualną ocenę atrakcyjności dzielnicy miały pewne stereotypy wykształcone głównie w przeszłości (Michał Żemła, Rafał Woronkiewicz). Przyjmując, że funkcja turystyczna jest ważnym elementem w rozwoju miasta, przedstawiono badania dotyczące oceny konkurencyjności miasta Szczyrk w czasie pandemii COVID-19. Na podstawie analizy badań pilotażowych stwierdzono, że funkcja ta w sposób istotny wpływa na atrakcyjność tego miasta oraz podkreślono, że w wyniku nasilającej się w dalszym okresie pandemii sektor turystyczny w tym mieście może być zagrożony (Martyna Cader, Julia Gorzelany).

W życiu społeczno-gospodarczym i kulturowym coraz mocniej podkreślana jest rola kobiet, które wraz z postępującym procesem przemian obejmują coraz wyższe stanowiska w strukturach korporacji czy w firmach, a także w strukturach władzy politycznej i administracyjnej. Do tej problematyki nawiązuje praca dotycząca zachowań przedsiębiorczych kobiet w Wałbrzychu. Analizując przedsiębiorcze decyzje mieszkanki miasta, zwrócono uwagę na ich potencjał oraz rodzaje zakładanych przez nie firm (Agata Buczak).

Na możliwości pobudzania w przyszłości działalności gospodarczej w znaczącym stopniu wpływają praktyki zawodowe uczniów, które są ważnym segmentem procesu kształcenia, zwłaszcza w firmach zagranicznych. W poświęconej temu zagadnieniu pracy przyjęto, że obok pogłębiania wiedzy ogólnej, mają one na celu zdobycie praktycznych umiejętności niezbędnych w przyszłej pracy zawodowej. Analizę oparto na wynikach badań własnych przeprowadzonych w czterech szkołach o różnych profilach kształcenia (branża budowlana, branża turystyczna oraz branża beauty). Uczniowie odbyli praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach w Wilnie, Kłajpedzie oraz Pradze. Stwierdzono, że są oni zainteresowani głównie nabyciem określonych umiejętności zawodowych oraz możliwościami doskonalenia znajomości języka obcego, ze szczególnym uwzględnieniem słownictwa zawodowego (Anna Iwacewicz-Orłowska).

Wraz z wkraczaniem do fazy społeczeństwa informacyjnego podstawową rolę odgrywa transformacja cyfrowa, która zmienia funkcjonowanie poszczególnych podmiotów gospodarczych, instytucji, w tym uniwersytetów i gospodarstw domowych. Na tym tle podjęto się oceny działalności przedsiębiorczego uniwersytetu. Zwrócono szczególną uwagę na jego technologiczną transformację cyfrową, potencjał oraz zmiany metod kształcenia. W świetle samooceny wynikającej z przeprowadzonej ankiety wskazano na dobrą ocenę potencjału i poziomu przedsiębiorczości badanej uczelni (Izabela Czaja, Tomasz Kafel).

W końcowej pracy na przykładzie Szczecina i Berlina omówiono rolę sąsiedztwa miast w zakresie możliwości pobudzania rozwoju gospodarczego. Wskazano na znaczenie wzajemnych relacji zachodzących pomiędzy nimi w przeszłości historycznej i ich wpływ na rozwijającą się współcześnie wymianę gospodarczą oraz relacje społeczne i kulturowe (Jacek Rudewicz, Krzysztof Sala).

W niniejszym tomie kontynuowana jest także idea dzielenia się przez nauczycieli oraz przedstawicieli firm i instytucji doświadczeniami dotyczącymi modernizacji treści i metod edukacji przedsiębiorczości. W tym zakresie przedstawiono pakiet „Przedsiębiorczość na planszy”. Powstał on w ramach projektu „Gra na start! Edukacja przedsiębiorcza młodzieży z wykorzystaniem planszowej gry edukacyjnej”, zrealizowanego przez Stowarzyszenie Krzewienia Edukacji Finansowej wspólnie z Narodowym Bankiem Polskim w ramach programu edukacji ekonomicznej. Omówiono również załączone do pakietu konspekty lekcji i przewodnik metodyczny, które mogą być nowymi pomocami dydaktycznymi dla nauczycieli i uczniów (Katarzyna Kołodziejczyk)

Zapraszamy Państwa do rozwijania tej interesującej problematyki badawczej oraz dzielenia się osiągniętymi wynikami na łamach naszego czasopisma. Przyjmujemy, że tylko edukacja i wykształcona na właściwych wzorcach moralnych postawa przedsiębiorcza są gwarantem rozwijania działalności poszczególnych podmiotów gospodarczych, instytucji, gospodarstw domowych, a także działalności politycznej, co w konsekwencji przyczyniać się będzie do rozwoju społecznego, gospodarczego i kulturowego różnej skali układów przestrzennych.

Zbigniew Ziolo, Wioletta Kilar